

Josef Svatopluk Machar

Antická kráska

Jí štíhlý zjev za krásné věno
a bílou pleť dal štědrý los
a Helena jí bylo jméno
a měla antický též nos.

A hříchem už se zdálo býti
chtít složit hlavu v ňadra ta,
jež v taktu nepřestala chvítí
se žádnou touhou projata.

Kdo zřel ty rysy hrdé hlavy,
kdo zřel tu bílou, vážnou líc,
dech cítil bázně ostýchavý
a zraků nemoh vznést jí vstříc.

A nezdála se v tomto jasu
pro jiného nic stvořena,
než obdivuje její krásu
bys k zemi skláněl kolena.

Tak vídal jsem ji. Maně vždycky
otázka chvěla hrudí mou,
zda jediný jest pocit lidský,
jenž jal by ji tak mramornou!

Však jedním citem lidským jatou
když spatřil jsem ji jedenkrát,
tu všecken lesk a hrůzu svatou
jsem rázem cítil v dálku vát:

Ta žena s antickým tím jménem,
jdouc do divadla v zimní den,
pět párků hltně snědla s křenem
a šla pak klidně na Carmen ...

(Confiteor II)

Luděk Marold: Dáma s psíkem

žádná (touha) – žádoucí

mramorný – mramorový; jako mramor (např. studený, krásný apod.)

Carmen [karmen] – opera od George Bizetta [žorž] (1838–1875)

Sonet o mlhavém ránu

Zas parkem jdu. Mráz v líce pálí.
Mha šedivá a nečistá
na dvacet kroků všecko halí.
Jak koule rudě zlatistá

v ní zdá se točit slunce v dáli.
Směs větví černá, bezlistá
z ní trčí ven. Sníh okoralý
pod nohou chrupe. Znejista

a temně jaksi zaléhá sem
zvon neviděné tramvaje.
Zde mrtvo. V sněhu černaje

se choulí havran, hledí v zem
a s resignací bije časem
v ni špinavým svým zobákem ...

(Podzimní sonety)

resignace – odevzdanost, smířenost s osudem

JOSEF SVATOPLUK MACHAR (1864–1942) je hlavním představitelem realistické básnické tvorby na přelomu 19. a 20. století. Psal poezii (sbírky *Confiteor*, *Čtyři knihy sonetů*, *Zde by měly kvést růže*, epický cyklus *Svědომím věků*, aj.), prózu (*Hrst beletrie*, *Katolické povídky* aj.) a fejetony (*Knihy fejetonů*).